

Реферат на тему « Українські лицарі »

Шипа Олександра
Учня 8-Б класу

Як часто ми чуємо вислови: "козацька відвага", "козацька мужність", "козацька демократія", "козацькі закони"...

Хто ж вони, оті козаки? Якими вони були? Яка їхня роль в історії вашої держави?

Горді сини вільних степів, безмежно сміливі, витривалі, вольові, вірні у дружбі і безпощадні до ворогів, зі своїми цікавими, оригінальними звичаями. Скажімо, коли обирали (зверніть увагу: обирали!) старшину, то змушували обраних схилити голову і кидали в них грудням землі, щоб не гонорилися перед рядовим козацтвом. Або ритуал поховання: загиблого козака клали посеред степу, і ціле військо козацьке проходило повз нього без шапок, бо в шапці кожен ніс землю та висипав як данину пам'яті полеглому. І виростили у степу високі могили. Славилися ці горді лицарі глибоким патріотизмом і безмежною вірністю вірі християнській. Можна було всю шкіру козака порізати на паси, можна було розтяти груди і вирвати серце (згадаймо пісню про Морозенка), можна було посадити на палю, як славного Гордія Чурая, але не можна було зробити козака рабом.

Іван Сірко (* 1605 (1610) — † 1680) — подільський шляхтич, козацький ватажок, кальницький полковник, легендарний кошовий отаман Запорозької Січі й усього Війська Запорозького Низового. Здобув перемогу в 65 боях. Герой багатьох українських пісень і казок. Після своєї смерті вважався характерником. Іван Сірко народився приблизно між 1605–1610 роками. Це засвідчують результати досліджень останків Сірка, згідно з якими кошовому отаманові на момент його смерті було 70-75 років. Від першого дослідника біографії Сірка, Дмитра Яворницького, пішла думка про те, що майбутній кошовий отаман народився в Слобідській Україні в слободі Мерефі. Однак Мерефа була заснована лише 1658 року, тобто після народження Сірка. Сучасні дослідники вважають, що Іван Сірко походив зі Східного Поділля, а місцем його народження було сотенне місто Брацлавського полку Мурафа за кілька кілометрів від Кальника.

За переказами, що були складені по смерті Сірка, майбутній отаман походив з козацького роду. Проте це твердження спростовують листи королів Речі Посполитої, в яких вони називали Сірка «уродзоним», тобто шляхтичем. Крім цього, в тогочасних джерелах під 1592 роком згадується ім'я подільського шляхтича Войтеха Сірка, одруженого з якоюсь Оленою Козинською, що можливо був родичем ватажка запорожців

- Богдан (Зиновій-Богдан) Михайлович Хмельницький (*27 грудня 1595 (6 січня 1596) - †27 липня (6 серпня) 1657) — український військовий, політичний та державний діяч. Гетьман Війська Запорозького, очільник Гетьманату (1648–1657). Керівник Хмельниччини — повстання проти зловживань коронної шляхти в Україні, котре переросло у загальну, очолену козацтвом, визвольну війну проти Речі Посполитої. Перший з козацьких ватажків, котрому офіційно було надано титул гетьмана. Намагався розбудувати незалежну українську державу, укладаючи протягом свого правління союзи з Кримським ханатом та Московським царством. Представник роду Хмельницьких. У грудні 1647 року Богдан подався на Запоріжжя. Тут 19 квітня 1648 року був обраний козацькою радою гетьманом. Звідси звернувся він до всіх знедолених виступити на боротьбу з панамі. На його заклик з усієї України почали сходитися невдоволені та бідні люди. Вже 22 квітня 1648 року він виступив за свободу України. Перед цим кроком Хмельницький, як дипломат заручився підтримкою кримського хана, який пообіцяв йому допомогу. З того часу татари були союзниками Богдана Хмельницького на протязі усієї визвольної війни. Це було розумне рішення з боку Хмельницького, бо чоча й татари були не певні та зрадливі, але не стали союзниками інших ворогів та не вдарили у спину. Та вже на початку травня повстанське військо під проводом Богдана Хмельницького під Жовтими Водами і Корсунем розгромили армії Потоцького та Калиновського. І це були тільки перші перемоги у визвольній війні. Перемоги були свідченням полководчого таланту Богдана Хмельницького. Настав сприятливий час для народних виступів за волю України. Були виграні битви під Пилявцями (1648 р.), під Зборовом (1649 р.), під Батогом (1652 р.), під Жванцем (1653 р.). Та незважаючи на поразку через ханську зраду під Берестечком (1651 р.), Богдан Хмельницький проявив себе у цих битвах справжнім новатором і носієм передових ідей у воєнному мистецтві. Таким же новатором Хмельницький був і в організації козацького війська, і в державній діяльності. Засновник Української держави, він став і першим організатором адміністративного управління на Україні. Він багато сил доклав до зміцнення зовнішньополітичного становища України. Ніхто як до нього, так і після нього не вмів так уміло використовувати суперечності між Польщею, Османською імперією та іншими країнами.

Максим Ієвлевич Залізняк (народився близько 1740 — помер 1768) — керівник гайдамацького повстання (1768–1769 років), відомого під назвою Коліївщина, козацький отаман. На початку 1768 року перейшов до Мотронинського монастиря, поблизу Чигирини. В 20-х числах березня до Залізняка прибув козацький отаман Йосип Шелест, що нібито показав лист від запорізького кошового отамана, в якому той закликав до повстання проти Польщі. Незабаром Шелеста було вбито, а лист зник. До кінця квітня Залізняк зібрав в Холодному Яру, поблизу Мотронинського монастиря, загін запорожців, козаків надвірної міліції та селян чисельністю до тисячі чоловік. Повстанці проголосили Залізняка отаманом, хоча сам він називав себе полковником Низового Війська Запорозького. Основною причиною повстання був жорсткий релігійний та соціально-економічний гніт українського селянства Речі Посполитої, що особливо посилювався в середині XVIII століття, ворожі дії щодо православних українців з боку шляхетської барської конфедерації тощо. Значну роль зіграли також провокаційні дії російського уряду, що поширювали серед українців чутки про так звану «золоту грамоту», якою російська імператриця нібито давала право Залізняку та його прибічникам винищувати поляків та євреїв. У своїх проповідях до повстання проти релігійного гноблення закликав також отець Мельхиседек Значко-Яворський, ігумен Мотронинського монастиря в якому Залізняк був послушником.

Устим Якимович Кармалюк (Кармалюк; * 27 лютого (10 березня) 1787, село Головчинці Літинського повіту Подільської губернії, нині Кармалюкове Жмеринського району Вінницької області — † 10 (22) жовтня 1835, Шляхові Коричинці, нині Хмельницької області) — український національний герой, керівник повстанського руху на Поділлі у 1813–1835 роках проти національного і соціального гніту. Народився у селі Головчинці (нині Кармалюкове) Літинського повіту Подільського воєводства (згодом губернії) в родині кріпака Якіма Кармалюка. Про ранній період життя відомо небагато крім того, що він володів грамотою та достатньо розумівся у російській, польській мовах та в їдиші. У віці 17 років його забрали до двору пана Пігловського. Хлопець був роботящий, але непокірний. Поміщик не міг пережити того, що його кріпак не дозволяв собою керувати, а тому вирішив позбутися його і 1812 року віддав на 25 років до царської армії. Проте Устим Кармалюк втік і згодом очолив ватагу кріпаків та військових-дезертирів, що напала на маєтки панів.

Та як би то не було, козацьке лицарство, закони Запорозької Січі — це найславетніша сторінка нашої історії. Тому ми пишаємося ними. І так би хотілося успадкувати все найкраще від цих наших гордих предків!